

Tas Latweeschu lauschu draugs.

1837. 4. Wewrar.

5ta lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Pehterburgés. Zur tuwunâ irr ta Reiserâ dahrsa-pils, fo sau; Gatschina, un tai blakkam ta labbi leela pilsfehâ, kurrâi tas pats wahrds. Schinni pilsfehâ 6tâ Janw. ta nelaimé notiffé, ka gudrs un firdschehligs dakters paschâ brihdî, kad pirmureisi nahze peeßweschâ flimneeka, kam karstuma gukka, no schâ ar bissi neschehligi tiffé noschauts. — Kad zilwekam tahda flimmiba irr, tad lai tok tee, kas wesseli, winnu labbi apwakte un fewischli mekle winnu isfargahé no schaujameem rihkeem, sohbineem, ir nascheem. — Lai tâpatt arri fargahé, winnam pa prahtam buht, kad prassa, ka winnu weddoht us lauku; jo aufstâ laikâ tahds wahjneeks moi drihs no jauna warr safaldetees, moi us weetas palift. — Preeksch pahri neddetahm pee Rihges nomirre sakkajs wihrs, kas karstuma gukâ bija prassijis, lai draugi winnu weddoht pahé Daugawu, un kam schée aplam arri bija paklausijuschi.

Uiswianna fwehdeenâ pee Pehterburgés atkal ar ugguns-ratteem lustes deht pa to dselles-bahni starp Pawlowski un Zarskoje-selo brauze. Bija scho reis' 1833 zilweki lihds, no kurreem 782 par to labbaku sehdekli pa 80 kapeikéem un 1051 par to prostaku pa 40 kap., — wissi kohpâ 1046 rubtus bija maksajuschi.

Is Ollenderu semmes. Tannî pilsfehâ, fo sau; Erzogenbusch, 28tâ Dezember diwas seewas uppé noslihe un tik pehz labba brihscha tiffé iswilktas. Laudis gauschi pahé winnahm schehlojahs, jo weena bija mahé ar septin behrneem. Darbojahs tadeht pee winnahm ar mihligu un gudru prahtu, un kad fesch stundas ne-apnikkuschi winnas bija bersejuschi un ar winnahm puhlejuschées, luhk', tad winnas, wisseem par brihnoschanu un preeku, atwehre azzis un palikke dsihwas.

Is Sprantschu semmes. Tai leelâ pilsfehâ, kurrâi wahrds: Lion un kur wairak ne fâ simts reis tuhstohsch zilweki dsihwo, taggad polzeije pa deen' un nakti kahjâs; jo daschâ neddetâ tur lihds 8 behrni teek nosagti. — Wezzaki, fargajeet sawas mantas!

No basnizas leetahm.

Kahdâ Zehrpattas gadda-grahmatâ irr lassams, ka Pehterburgâ, kur dauds brangas leetas atrohnamas, taggad itt fo jauku un brihnischlihu warr redsehé,

kas no skunſtigahm roſkahn irr taiſihts, un jau Nõwembera-mehneſi no dauds
 zilwekeem tappe apſkattihts un apbrihnohts, prohti ta no tihra ſudraba
 kalta ſeena Kaſſanes leelâ baſnizâ, kas ſchkehrſu zaur wiſſu baſnizu
 welkâhs, un kur par widdu tahs durwis irr, zaur kurrâhm ee-eet tanni kambari,
 kas no wiſſeem Kreewu tizzibas laudim par ſwehtu kambari tohp noſaukts, bet kur
 tikkai baſnizas-kungi ee-eet, un kur tee dahrgi baſnizas rihti un tahs ſwehtas grah-
 matas tohp glabbatas. To ſudrabu preekſch ſcho ſeenu atnehme Donſkes Kaſaki
 tanni leelâ kaxra-gaddâ (1812) no Pranzoſcheem, ko tee, us tehwu-ſemmi atpakkat
 behgdami, gribbeja lihds nemt, un ko tee Maſſawas un zittas Kreewu-baſnizas ap-
 laupidami, bij ſakrahuſchees. Schis ſudrabs ſwehre 40 puddus, tas irr 80 poh-
 dus, un tappe no Donſkes Kaſakeem ſchehligam Keiſeram dahwahts, ar to luhg-
 ſchanu, leelu Kaſſanes baſnizu Pehterburgâ ar to iſpuſchkoht. Keiſers mihligi pa-
 klaufija ſcho luhgſchanu, un iſlaide to pawehleſchanu, lai to darbu eefahkoht, bet
 tikkai tanni 1829 itt pateefigi tappe ſtrahdahs, un no ta ſkunſtigi iſmahzita
 buhmeiſtera Thon wiſs jauki un ſkunſtigi iſdarrihts. Ir ſahnds abbas puffes no tihra
 ſudraba kalta, un ar tſchetreem pihlaxeem, kas ar dahргеem ſpihgulaineem Siberias
 akimintineem jauki iſpuſchfoti tur preekſchâ ſtahw, un lihds ar tahm wiſſadahm dahr-
 gahm Kreewu tizzibai peederrigahm bildehm to baſnizu pateefi brangi puſchko.
 Tee pihlari ween, krohna pabrikê taiſiti, maſſa 60,000 (ſeſchdesmit tuhſtoſchus) rub-
 lus; — nu warr ifweens dohmaht, zil wiſs kohpâ maſſa! Alf mannu baltu deeni-
 nu! kas to ſpehj iſrehtinaht! Jo pee teem 40 puddeem, ko Kaſaki bij dahwajufchi,
 wehl ſchehligs Keiſers 40 puddus un 36 mahzinas ſudraba bij peelizzis. Dauds
 weetâs ſudrabs wehl ar tihru ſeltu pahrwilfts, un no ta ſudraba-kalleja Heeren par
 diwi ſints tuhſtoſcheem rubteem jauki iſſtrahd. :s. Tahs modelles jeb pormes,
 kurrâs wiſſi tee gabbali tappe eefpeesti, kas raibi un puffkaini, taiſija weens Kreewu
 ſemneeks, Dilew wahrâ. Schehligs Keiſers pee teem gudrakeem Pehterburgas
 mahldereem wehl eſſoht apſtellejts iſmahleht 3 leelas bildes par ſwehteem ſtahſteem,
 kas arr' Kaſſanas baſnizai peederrehts. — Tê nu pateefi irr ko ſkattiht, apbrihnoht
 un wiſſſchehligu Deewu luhgt, ka tas muhſu mihtu Keiſeri wehl ilgi pee paſtahwi-
 gas weſſelibas uſturretu, kas tik ſchehligi ne ween ſkunſtigus ſtrahdneekus zeeni un
 baggatigi apdahwa, un kas ne ween Kreewu-baſnizas, bet ir zittas, ir muhſu Luttera
 baſnizas leek uſbuhweht. — Tâ zaur winna peepalihdsibu un pahrgahdaschanu ſcho-
 gadd ſwaigsnes-deenâ Bauffes aprinkti ta jauna jauka Wezz-Saules ba-
 ſniza tikke eeſwehtita. Schim wezzam augſti zeenitam mahzitam (kurrâ
 wahrds: Luzza u) par preeku ſchi baſniza tikke ar 10 zittu mahzitaju paligu eeſweht-
 ita tanni paſchâ deenâ, kur winſch ſpirgâ weſſelibâ ſawu 70tu gaddu pabeidſe, ka-
 deht arridſan baſniza winnam par gohdu ar 70 ſwezzehm bij apgaiſmota. Jau no
 1801ma gadda winſch Wezz- un Jaun-Saules draudſei irr par uſtizzigu dwehſeles-
 gannu. Abbâs weetâs ilgus gaddus baſnizas ſtahweja maſas, wezzas un tik ne ſa-
 gruüſchas, tâ ka bailes bij tur ee-eet, bet nu abbas draudſes preezajahs par teem lee-
 leem, jauneem un ſkaiſteem Deewa-nammeem, kas tur zaur augſta Keiſera un zeenigu
 kungu pahrgahdaschanu zehluſchees, un no kurreem weens 1832trâ un ohtrs ſchinnit

gaddâ tappe eefwehtichts. Lai Deems winnam palihds, abbâs wehl daschu gaddu wi-
na fwehtus wahrduſ ſtuddinaht ar neſchaubigu weffelibu un ſpehku! C. M.

• **Zahs ihſas ſinnas par muhſu paſauli jeb ſemmi 4tais gabbals.**
Mihli laſſitaji! juhs gan brihnijuſchees par daſchahm mahzibahm, ko juhs lihds
ſchim par ſauli un mehneſi un muhſu ſemmi laſſijufchi, un daſch buhs galwu krattijis
un ſazzijis: tas jau ne warr buht! to es ne tizzu! Zapeh3 es jums taggad to gribbu
iſſkaidroht, tik dauds, prohti, ka juhs to ar ſawu ſapraſchānu ſpehjat ſanemt. Kad to
wiſſu ihſten gaiſchi un gruntigi gribb iſſinnah, tad dauds ja mahzahs, dauds wairaf
ne kâ jums us to wakkas irr. — Juhs laſſijeet, ka muhſu ſemme tâpat ſpihd, kâ zittas
ſwaigſnes, un ka winna ſawu ſpohſchumu no ſaules dabbu; bet kas tad nu to irr
redſejis? Ne weens no mums zittâ paſaulê bijis, no kurras us muhſu ſemmi no
tablenes warretu luhkotees. Bet klaufaitees! Daſchüreiſi redſ pilnu mehneſi, un
daſchüreiſi tik puſſi, un daſchüreiſi tik weenu mallinu no mehneſs; un daſchüreiſ to
ne pawiffam ne redſ, kad tas arri pee debbes tâ ſtahw, ka to gan redſetu, ja win-
nam tad ſpohſchums buhtu. Gan ſakka: mehneſs diſt, mehneſs aug; bet tas tik
mehneſs gaiſchuma deht tâ runnahs. Mehneſs gaiſchums jeb ſpihdums daſchahds,
bet wiſch pats paleef weffels un weenahds. Ka winna gaiſchums daſchüreiſi tahds,
daſchüreiſi zittahds, ka wiſch, prohti, brihſcham pilus, brihſcham puſſê, un tâ wehl,
tas nahf no ta, ka wiſch ap ſemmi tezzedams prett mums un ſaules ſtahw, woi
mehs wiſſu to mehneſs-puſſi, kas prett ſaules ſtahw, redſam, woi ne, woi arri ne
pawiffam ne redſam. No ta mehſ nu ſunam, ka mehneſim paſcham no ſewis gai-
ſchuma nam. Ja winnam paſcham no ſewis gaiſchums buhtu, tad mehſ to allaſch,
itt kâ ſauli pilnâ gaiſchumâ redſetu. Kad ar leeleeem ſihkereem us mehneſi luhko,
tad redſ, ka tur kalni un leiſas, un no ta iſproht, ka tas irr ſemme itt kâ muhſu ſem-
me, kaut gan dauds maſaka. Zapeh3 tad, kad nu mehneſs ſpihd, no ſaules ſpohſchu-
mu dabbutis, tad jau arri muhſu ſemmei, kas tâpat no ſaules ſpohſchumu dabbu,
waijag' ſpihdeht. Redſ jau arri, kur augſti kalni, ka tee kalna galli, kad faule woi
uslezz, woi nolezz, tohti ſpohſchi irr. — Juhs arri eſſat laſſijufchi, ka itt kâ tee
zitti debbes-ſpihdekti, ka tâpat arri muhſu ſemme appata kâ bumba jeb bohſele. Kad
azs us muhſu paſauli luhko, tad ta gan appata iſſkattahs, bet appata kâ tellekis
(ſchkihwe), jeb rippa, un wezzôs laikôs arri wiſſi laudis dohmaja, ka winna tahda
eſſoht. Bet, kad muhſu paſaule kâ tellekis (ſchkihwe), jeb rippa appata buhtu, tad
jau mallas buhtu atrastas un redſetas. Dauds ſimts gaddu jau irr, ka kuggineeki
pa wiſſahm juhrahm un reiſmanni pa wiſſahm ſemmehm brauz woi eet, un ne weens
no teem wehl kur mallu atraddis; bet tas irr notizzis, kad kahds no ſawas dſimtenes
us wakkara puſſi brauza, un allaſch us preeſſchu brauza, un ne greeſahs atpakkat,
tad wiſch atkal, allaſch us preeſſchu braukdams, ſawâ dſimtenê atnahze, bet no rihta
puſſes nahkdams. Zâpat: kad kahds us rihta puſſi tâ brauza, tad no wakkara puſſes
mahjâs atkal atnahze. Un kad kahds us launaga puſſi zellu nehme un to ne atſtahja,
tad no prett-launaga puſſes atpakkat tiffa. Kad nu tas tâ irr, tad tas tadeht tâ irr,
ka muhſu ſemme tahda appata, ne kâ rippa, bet kâ bumba. Zittadi tas tâ ne war-

retu notife. Bumbai, jeb bohselei, ne fur malla irr. Un kad tu us labbu pufsi stribpu welji, tad ta no kreifas puffes us to paschu weetu atkal nahk, no furras to stribpu eefahki wilkt, ja tu to riktigi pahr widdu apfahrt welji. Un ta arri, kad ta zittadi tohp wilka. — Bet kad nu kahds, ap pasauli riakti apfahrt brauzohet, us winnu pufsi nahzis, kas mums pretti irr, tad jau tahdam brauzejam kahjas prett muhsu kahjahm stahw. Ka tad tas warr buht? Woi winsch tad ne kriht no semmes noht? Mishi draugi! Deews semmei tahdu ihpafchu spehku dewis, ka ta wiffu, kas pee winnas peederr, pee sewis klahu welk, itt ka weens, kam sawa manta mihla, un kas to pee sewis nemm un to gribb patureht. Metti akmini gaisa, winsch ne aisfkrees debbeschs, bet atkal us semmi frittihs. Schis pats semmes - spehks to padarra, ka wiffapfahrt ap semmi ware staigahet un braukt, un ka wiffur zilweki warr dsihwoht, kaut gan semmei bumbas appakums. Arri wiffapfahrt ap semmi irr gaisa un ta augfchene, fo par debbesti nosauzam; un wiffur irr padebbeschi, un wiffur dabbu fauli redseht un sawa laika mehnesi un swaigsnes. Un lai tad nu zilweks buhtu, fur buhdams, wirs semmes, tad wiffur appafsch kahjahm winnam semme, woi uhdens, kad, prohti, winsch us juhras irr, un pahr winna galwas debbesti. g.

Sluddinafchana.

No nahkoscheem Jurgeem atkal us weenu woi us wairak gaddeem Ischilles krohgus isohs us renti. Kam patihk, kahdu usnemt, tas lai sta Bewrar-deena preefsch puffdeenas pulkten in turpatt pee muishas waldischanas peeteizahs; bet tad tam jau wajaga skaidri raksti rohta buht, kas aplezina, furfch zilweks par winnu galwohs.

Siina, zil naudas 3. Bewrar-mehn. deena 1837 eefsch Nihges maksaja par daschahm prezehn.

Par	Maksaja:	Sudr. nauda. N. R.	Par	Maksaja:	Sudr. nauda. N. R.
1	pohru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1 20	1	pohdu (20 mahrzineem) wasku	7 —
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 —	—	tabaka	— 65
—	fweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1 90	—	fweefta	2 —
—	ausu	— 70	—	dselses	— 65
—	firru	1 50	—	linnu, krohna	2 —
—	rupju rudsu-miltu	1 15	—	brafka	1 80
—	bihdeletu rudsu-miltu	1 50	—	kannepu	— 80
—	bihdeletu fweeschu-miltu	2 20	—	fchfichtu appinu	2 50
—	meeschu-putrainu	1 50	—	neschfichtu jeb prezses appinu	1 50
—	eefala	1 5	—	muzzu filku, eglu muzzâ	6 50
—	linnu-fchklas	2 50	—	lasdu muzzâ	6 75
—	kannepu-fchklas	1 50	—	smalkas fahls	4 25
1	wesumu feena, 30 pohbus smaggu	3 —	—	rupjas baltas fahls	4 50
barrotu	wehrfchu galku, pa pohdu	1 —	—	wahti brandwihna, puffdegga	6 75
			—	biwdegga	8 25

Weenu sudraba rubli warreja dabhuht par 358 kapeiteem warra naudas.

Wrihw drikket. No juhrmallas-gubernementu augstas waldischanas puffes:
Dr. C. E. Napierfky.